

Teachers' participation in the teacher-researcher program: providing practical solutions based on their motivation and prioritization

Zabihollah Allahi* | Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Shahid Motahari Campus, Zahedan, Iran

Majid kahrazahi | Bachelor of Educational Sciences, Farhangian University, Shahid Motahari Campus, Zahedan, Iran

Abstract

The present study was conducted with the aim of identifying the factors motivating teachers to participate in the teacher-researcher program and providing practical solutions and prioritizing solutions. The research method was mixed (qualitative and quantitative). The statistical population of the study consisted of all male and female primary school teachers in Sistan and Baluchestan province. The research sample consisted of 43 people for the qualitative section and 379 people for the quantitative section who were selected by multi-stage cluster sampling method. Data collection tools for the qualitative part included structured interviews and focus groups and for the quantitative part a researcher-made questionnaire. Data were analyzed using one-sample t-test and Friedman test. The results of data analysis showed that first educational strategies and then organizational strategies are the most important practical strategies to encourage teachers to participate in the teacher-researcher program. Strategies related to school support also have the lowest priority among teachers in this field. (Chi-Square = 952/748, Sig = 0/000). In other words, organizational and educational factors can be higher motivators than motivational-financial factors and school support for teachers' participation in the teacher-researcher program

Keywords: Teacher researcher, teacher participation, teacher researcher program, action research, motivation

* Corresponding Author: z-allahi57@yahoo.com

How to Cite: Allahi, Z., & Kahrazahi, M. (2022). Analyzing and prioritizing motivational strategies for teachers' participation in teacher-researcher program: a qualitative study. *Educational Technologies in Learning*, 5(16), 151-170. doi: 10.22054/jti.2023.70892.1355

واکاوی و اولویت‌بندی راهکارهای انگیزه‌بخشی به مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده: یک مطالعه کیفی

. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مطهری زاهدان،
ایران

ذبیح الهه الهی *

کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید مطهری زاهدان، ایران

مجید کهرزهی

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و واکاوی عوامل ترغیب معلمان به مشارکت در برنامه معلم پژوهنده و ارائه راهکارهای عملی و اولویت‌بندی راهکارها اجرا شد. روش پژوهش از نوع آمیخته (کیفی و کمی) بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی معلمان مقطع ابتدایی زن و مرد استان سیستان و بلوچستان تشکیل دادند. نمونه پژوهش برای بخش کیفی ۴۳ نفر و برای بخش کمی شامل ۳۷۹ نفر بودند که به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها برای بخش کیفی شامل مصاحبه ساختاریافته و گروه‌های کانونی و برای بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته بود. داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن تجزیه و تحلیل شدند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان دادند ابتدا راهکارهای آموزشی و سپس راهکارهای سازمانی، مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده هستند، راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه نیز کمترین اولویت را نزد معلمان در این زمینه داراست ($\text{Chi-Square}=952/748$, $\text{Sig} = 0/000$). به بیان دیگر، عوامل سازمانی و عوامل آموزشی می‌توانند انگیزاننده‌های بالاتری نسبت به عوامل انگیزشی-مالی و پشتیبانی مدرسه جهت مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده باشند.

کلیدواژه‌ها: اقدام پژوهی، انگیزه‌بخشی، برنامه معلم پژوهنده، معلم پژوهنده، مشارکت معلمان

مقدمه

معلمان نیازمند به‌روزرسانی دانش‌ها و مهارت‌هایشان در برنامه درسی، روانشناسی، علم آموزش و پژوهش در محیط آموزش و یادگیری‌شان هستند (Tuncel & Çobanoğlu, 2018). یکی از روش‌های تشویق معلمان برای دستیابی به اهداف توسعه حرفه‌ای خود که باعث ترویج و ترغیب کاوش در تحقیق، همکاری و جمع‌آوری داده‌ها و بازخورد می‌شود، اقدام پژوهی است (Croix, 2020). این فرآیند در ایران هر ساله تحت عنوان برنامه معلم پژوهنده اجرا می‌گردد. معمولاً در این برنامه معلمان فعالیت‌های علمی و پژوهشی خود را در این زمینه ارائه می‌دهند. بدون شک اگر برنامه معلم پژوهنده به‌درستی اجرا گردد و هر معلمی بتواند مسائل و مشکلات مربوط به کلاس درس پیش روی خود را به‌صورت علمی و با استفاده از اقدام پژوهی برطرف کند، هم باعث حل مشکلات کلاسی‌اش خواهد شد و هم به تعالی حرفه‌ای خود معلم کمک خواهد کرد. اصولاً بهره‌گیری از این رویکرد در مسیر توانمندسازی حرفه‌ای معلمان جریان می‌یابد (Craig, 2009). اقدام پژوهی به‌عنوان مفهومی چندبعدی که عمدتاً در قالب واژگان عمل، ژرف‌اندیشی، تغییر و بهبود، سازمان می‌یابد؛ یک تحقیق مسئله محور است که معمولاً محقق در آن به‌عنوان یک مشارکت‌کننده فعال در فرایندی تعاملی و همیارانه درگیر است (Skinner, 2017). اقدام پژوهی در کلاس درس، یکی از مؤثرترین روش‌های بهبود و گسترش دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان است. درواقع معلمان می‌توانند با بهره‌گیری از این روش و با کمک تجارب شخصی خود، نحوه تدریس خودشان را اثربخش‌تر سازند و درباره فعالیت‌های تدریس گذشته خود بیندیشند و پی ببرند که چه قدر در یادگیری دانش‌آموزانشان مؤثر بوده‌اند (شریفیان، ۱۳۹۷).

اقدام پژوهی رویکردی زیاد نوین در نظام‌های آموزشی نیست (Lewin, 1946)؛ و از زمان‌های طولانی به کار رفته است. تاکنون چندین اصطلاح مرتبط با فعالیت‌های معلم پژوهنده در ادبیات تعلیم و تربیت از قبیل کارگزار پژوهشگر، کارگزار فکور، معلم پژوهشگر، پژوهش عملی، پژوهش تعاملی، پژوهش کلاس درس، پژوهش مبتنی بر عمل، مطرح شده است (Husen, 1994). با این وجود، این اصطلاحات ممکن است ماهیت و هدف اصلی از معلم پژوهنده را بیان نکنند. ماهیت معلم پژوهنده با این تفسیر اساسی قابل طرح است که معلم به‌واسطه حرفه خویش باید فعالانه در مسیر تولید دانش موردنیاز نقش آفرین باشد. رویکرد معلم پژوهنده، نقش معلم را به‌عنوان یک مصرف‌کننده منفعل یافته‌های

پژوهش‌های دیگران تأیید نمی‌کند (Scott, 2006). در عوض، بیشتر طراح یک روش سیستماتیک و مشارکتی (Mertler, 2016). با تمرکز بر بهبود آموزش و یادگیری است (James & Augustin, 2018).

در راستای همگام شدن با پیشرفت‌های جهانی در آموزش و یادگیری، رویکرد معلم پژوهنده به‌عنوان حرکتی فعال توسط مدیران، معلمان و برنامه ریزان تعلیم و تربیت از سال ۱۳۷۵ به‌منظور ارتقای مهارت‌های پژوهشی در میان معلمان و تشویق معلمان و کارگزاران آموزشی به انجام پژوهش حین عمل برای یادگیری و بهبود مشکلات آموزشی و یادگیری، مورد توجه و حمایت قرار گرفته است. با توجه به جایگاه مؤثر این برنامه، اثربخشی پژوهش در برنامه‌ریزی‌های آموزشی، تقویت تجارب علمی و اجرایی معلمان و تجهیز نمودن آن‌ها به بینش علمی، تولید دانش و همچنین بهره‌گیری از تجارب و اندیشه‌های آنان در جهت بهبود وضعیت کلاس درس و سایر بخش‌های آموزشی (پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، ۱۳۹۸). اجرای مطلوب این فعالیت پژوهشی بیش‌ازپیش اهمیت می‌یابد. علاوه بر تأثیر مثبت این اقدام بر آموزش، شغل معلمی نیز از این طریق بامعنی‌تر گردیده و در نتیجه آن، روحیه معلمان بهبود می‌یابد (Sagor, 2000). با نظر به اهمیت روش اقدام پژوهی و به‌کارگیری آن در فرآیندهای آموزشی برای حل مسائل و مشکلات توسط معلمان، لازم است تا معلمان همواره در برنامه معلم پژوهنده مشارکت داشته باشند؛ اما مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که معلمان رغبت زیادی به مشارکت در برنامه‌های پژوهشی کلاسی و حل مشکلات آموزشی‌شان از بستر پژوهش، نشان نمی‌دهند. حسینیان و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی که به‌منظور بررسی تطبیقی ابعاد برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی در کشورهای ایران، آمریکا، مالزی، ژاپن، انگلستان و فنلاند انجام دادند. دریافتند که کشورهای ژاپن، فنلاند و آمریکا بر رشد مهارت‌های پژوهشگری و اقدام پژوهی به‌مثابه یکی از ابعاد برنامه دوره‌های توسعه حرفه‌ای تأکید دارند. درحالی‌که سایر کشورها نظیر؛ مالزی، انگلستان و حتی ایران به مهارت پژوهشی و بعد توانمندی‌های پژوهشی معلمان توجه جدی نداشتند. در کم‌توجهی به این امر دلایل مختلفی می‌تواند در نتایج مشاهده‌شده تأثیر داشته باشد.

تعدادی از موانع شرکت در طرح معلم پژوهنده توسط محققان بررسی شده است. این موانع شامل: موانع مدیریتی، ضعف اطلاع‌رسانی، ضعف توانایی پژوهشی معلم، مشکلات

ارزشیابی، نارسایی دوره‌های آموزشی، موانع سازمانی و ضعف محتوای آموزشی (نامداری و همکاران، ۱۳۹۲)، موانع اقتصادی-مالی، فرهنگی-اجتماعی، ارتباطی اطلاع‌رسانی، انسانی انگیزشی و ساختاری مدیریتی (رضایی، ۱۳۹۵)، موانع روش‌شناسی، ویژگی‌های فردی، موانع سازمانی، موانع قانونی و اجرایی (کشت ورز و همکاران، ۱۳۹۶)، گسترش عدم صداقت علمی، عدم وجود انگیزه، عدم وجود فرهنگ پژوهش و پژوهشگری، کیفیت پایین دوره‌های آموزشی و فقدان تسلط معلمان، عدم دسترسی به منابع و امکانات لازم، نبود نگرش مثبت در بین مسئولان و معلمان نسبت به اقدام پژوهی (فیاض و همکاران، ۱۳۹۸)، عدم فرهنگ پژوهشی و نداشتن خودکارآمدی پژوهشی در دوران تحصیلات (حیدری و همکاران، ۱۳۹۸)، فرصت‌ها و امکانات لازم (Scidvoon, 2012) و گوشه‌گیری، عدم اعتمادبه‌نفس، مقاومت در برابر تغییر و فقدان آموزش‌های خاص (Koutselini, 2008) گزارش شده است.

Chou (2010) در پژوهش خود اظهار دارد که افزایش اعتمادبه‌نفس در معلم، بهبود روش‌های تدریس، تسهیل به اشتراک‌گذاری، به‌کارگیری نظریه‌های آموزشی در عمل، بهبود دانش حرفه‌ای معلم و بهبود یادگیری دانش‌آموزان از مهم‌ترین محاسن شرکت معلمان در برنامه‌های اقدام پژوهی مشارکتی آموزش ضمن خدمت بودند. Elliot (2007) در یک مطالعه قوم‌نگاری طولی را با ۲۰۰ معلم دبستان که تحقیقات اقدام پژوهی را انجام داده بودند، تکمیل کرد. همه معلمان: الف) داشتن تجربه مثبت در پروژه‌های اقدام پژوهی، ب) تغییر شیوه‌های تدریس، ج) دریافت دستاوردهای یادگیری قابل توجه و د) افزایش دانش پایه سواد خود را گزارش کردند. همچنین معلمان گزارش دادند که فرآیند اقدام پژوهی تأثیر مثبتی بر پیشرفت دانش‌آموزان داشته است. Weiler (2007) در پژوهشی موانع انجام اقدام پژوهی را عدم آگاهی معلمان از مزایا و فواید اقدام پژوهی، فقدان سازمانی مشخص در درون آموزش و پرورش به‌منظور هدایت فعالیت‌های پژوهشی و عدم پرداخت هزینه‌های پژوهش معرفی می‌کند.

از طرفی نیز بابایی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی محتوای اقدام پژوهی‌های کشورهای انجام شده در حوزه درسی و رفتاری دانش‌آموزان از ۴ منظر ساختاری، نگارشی، روش‌شناسی و محتوایی دریافتند که این نوع پژوهش‌ها از لحاظ ساختاری در حد متوسط و از لحاظ نگارشی، روش‌شناسی و محتوایی در حد ضعیف قرار دارند.

با این تفاسیر، از نتایج پژوهش‌های پیشین می‌توان استنباط نمود که مشارکت معلمان در فرآیند اقدام پژوهی در قالب برنامه معلم پژوهنده با موانع و مشکلاتی مواجه است؛ بنابراین شناسایی عوامل ایجاد انگیزه و رغبت به مشارکت در برنامه معلم پژوهنده ضرورت می‌یابد. اجرای برنامه معلم پژوهنده به معلمان، کارشناسان و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش کمک می‌کند تا با بهره‌گیری از شیوه‌های پژوهشی، نسبت به شناخت مسائل و ابداع روش‌های نوین و مؤثر در جهت آموزش و یادگیری در کلاس درس دقت و حساسیت بیشتری از خود نشان داده، شرایط موجود را بهتر تحلیل نموده و در عرصه‌های گوناگون و مرتبط با آموزش و پرورش با پشتوانه علمی اظهارنظر و عمل نمایند. از این رو با توجه به اهمیتی که برای پژوهش‌های معلمی و به‌ویژه پژوهش در عمل می‌توان متصور بود انجام پژوهش‌هایی در زمینه‌ی ترغیب معلمان به مشارکت بیشتر در این فعالیت‌های پژوهشی ضروری و مهم به نظر می‌رسد. همچنین از لحاظ عملی نتایج این پژوهش می‌تواند در یافتن راهکارهای عملی برای تشویق معلمان جهت شرکت در برنامه معلم پژوهنده مفید واقع شود. با توجه به این که تاکنون پژوهش‌های متعددی در زمینه‌های مرتبط با معلم پژوهنده انجام گرفته است، اما این سؤال که چرا برخی معلمان اقدام به اجرای طرح اقدام پژوهی می‌کنند و برخی دیگر علی‌رغم داشتن آگاهی از این روش تحقیق و نیز دارا بودن امکانات لازم، رغبتی به انجام چنین پژوهشی ندارند بی‌پاسخ مانده است، این پژوهش به دنبال پاسخ به سؤال‌های زیر است.

۱. چه راهکارهای عملی برای ترغیب معلمان جهت شرکت در برنامه معلم پژوهنده وجود دارد؟

۲. اولویت‌بندی راهکارهای رغبت معلمان به شرکت در برنامه معلم پژوهنده چگونه است؟

روش

این پژوهش برحسب هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی است زیرا که نتایج آن می‌تواند برای حل و یا کاهش بخشی از مشکلات موجود در نظام آموزش و پرورش کارآمد باشد. همچنین پژوهش بر اساس ماهیت داده‌ها به روش آمیخته (کمی و کیفی) انجام شد. در بخش کیفی، ابتدا با نمونه پژوهش مصاحبه صورت گرفت. این مصاحبه‌ها به صورت ساختاریافته تا آنجا ادامه یافت (۴۳ نفر) که داده‌ها به اشباع نظری رسیدند و مورد جدیدی یافت نشد. سپس داده‌های حاصل از مصاحبه کدگذاری شدند. حاصل این کدگذاری‌ها ۴۴ گویه پرسشنامه

بود که در چهار عامل خلاصه و دسته‌بندی شدند و پرسشنامه پژوهش را برای اجرای مرحله کمی به وجود آوردند. گویه‌ها توسط ۱۰ نفر متخصص تعلیم و تربیت مورد بازبینی قرار گرفتند و در نهایت پس از اصلاحات، ۳۷ گویه تأیید شدند. جزئیات گویه‌ها و عوامل در بخش یافته‌ها گزارش شده است.

جامعه آماری پژوهش را تمامی معلمان دوره ابتدایی زن و مرد استان سیستان و بلوچستان تشکیل دادند که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در مدارس ابتدایی مشغول خدمت به شغل معلمی بودند. این جامعه شامل ۲۲۱۰۵ نفر بودند که از این تعداد، ۹۷۰۵ نفر معلمان مرد و ۱۲۴۰۰ نفر معلمان زن بودند. نمونه‌ی پژوهش با توجه به پراکندگی و حجم نمونه، به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردید. به دلیل وجود طبقات مرد و زن درون خوشه‌ها، سهم هر طبقه با توجه به درصد موجود از میان جامعه انتخاب شدند تا درصد متعارف و معنی‌داری از دوطبقه را شامل شوند. معیار ورود در این نمونه مشغول به خدمت بودن در مقطع ابتدایی با هر سطحی از تحصیلات بود. با توجه به این که طبق دسته‌بندی سازمان آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان، جامعه‌ی آماری در پنج قطب قرار گرفته، نمونه‌های آماری نیز از خوشه‌های مربوطه انتخاب شدند. با توجه به پهناور بودن استان، محققان نمونه آماری را در سه مرحله انتخاب کرده‌اند. در مرحله اول ۵ قطب آموزشی به دست آمد. به دلیل پراکندگی نمونه، در مرحله دوم از هر قطب یک شهرستان به‌عنوان نمونه انتخاب شد. از قطب اول شهرستان زاهدان، از قطب دوم شهرستان زابل، از قطب سوم شهرستان سراوان، از قطب چهارم شهرستان ایرانشهر و از قطب پنجم شهرستان چابهار. در مرحله سوم پرسشنامه‌ها به‌صورت تصادفی در بین مدارس اجرا شدند. نمونه آماری طبق جدول مورگان و گرجسی، ۳۷۹ نفر تعیین شدند. جدول ۱ نمونه پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. نمونه پژوهش به تفکیک قطب‌ها

درصد کل	فراوانی کل	فراوانی	فراوانی	فراوانی	قطب‌های آموزشی
٪۱۹	۷۲	۴۴	۲۸	۲۸	سیستان
٪۳۴	۱۲۸	۸۲	۴۶	۴۶	زاهدان
٪۱۳	۵۰	۲۳	۲۷	۲۷	سراوان
٪۱۸	۶۸	۳۵	۳۳	۳۳	ایرانشهر
٪۱۶	۶۱	۳۰	۳۱	۳۱	چابهار
۱۰۰	۳۷۹	۲۱۴	۱۶۵	۱۶۵	جمع

ابزار جمع‌آوری این پژوهش، در مرحله اول مصاحبه ساختاریافته و گروه‌های کانونی بود که سؤالات آن به تأیید متخصصان آموزش و پرورش رسید و برای مرحله کمی، پرسشنامه محقق ساخته بود که حاصل مرحله اول پژوهش بود. گویه‌های این پرسشنامه که با استفاده از مصاحبه‌های ساختاریافته و گروه‌های کانونی توسط معلمان و متخصصان آموزش و همچنین مطالعه ادبیات پژوهشی به دست آمد، شامل ۴۴ گویه بود که پس از بررسی توسط متخصصان، به ۳۷ گویه در مقیاس لیکرت ۷ سطحی (کاملاً مخالفم=۱، تا حدی مخالفم=۲، مخالفم=۳، نظری ندارم=۴، تا حدی موافقم=۵، موافقم=۶، کاملاً موافقم=۷) کاهش یافت. این پرسشنامه در ۶ بخش طراحی شد که بخش اول آن (میزان آشنایی با اقدام پژوهی) شامل ۸ سؤال از گویه ۱ تا ۸، بخش دوم (راهکارهای آموزشی) شامل ۹ سؤال از گویه ۹ تا ۱۷، بخش سوم (راهکارهای سازمانی) شامل ۸ سؤال از گویه ۱۸ تا ۲۵، بخش چهارم (راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه) شامل ۵ سؤال از گویه ۲۶ تا ۳۰، بخش پنجم (راهکارهای مالی انگیزشی) شامل ۷ سؤال از گویه ۳۱ تا ۳۷ و بخش ششم شامل اطلاعات جمعیت‌شناسی بود. روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از متخصصان آموزش و پرورش و اساتید دانشگاه فرهنگیان و پایایی کلی مؤلفه‌های پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲. به دست آمد. همچنین داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از آمار توصیفی (توزیع فراوانی‌ها، جدول، میانگین و غیره) و استنباطی (t تک نمونه‌ای و مستقل) تحلیل شدند.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش در دو بخش عمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. بخش نخست، دربرگیرنده تحلیل توصیفی اطلاعات گردآوری شده پیرامون موضوع تحقیق است. بخش دوم نیز، به یافته‌های تحلیلی پژوهش اختصاص یافته است.

۱. چه راهکارهای عملی برای ایجاد انگیزه و ترغیب معلمان جهت شرکت در برنامه معلم پژوهنده وجود دارد؟

پس از یافته‌های حاصل از انجام مصاحبه و تجزیه و تحلیل سؤالات پرسشنامه راهکارهای عملی برای ایجاد انگیزه و ترغیب معلمان جهت مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده در چهار عامل راهکارهای سازمانی، راهکارهای آموزشی، راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه و راهکارهای مالی-انگیزشی ترغیب معلمان خلاصه و دسته‌بندی شدند. ۱-۱ راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

یافته‌های جدول ذیل، بیانگر توزیع فراوانی متغیر میزان موافقت با راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی متغیر راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

کاملاً موافق	موافق	تا حدی موافق	نظری ندارم	تا حدی مخالف	مخالف	کاملاً مخالف	توزیع فراوانی	راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۸۸	۱۴۹	۵۰	۳۸	۱۹	۱۸	۸	فراوانی	۱. در صورتی که بخشی از ارتقاء شغلی من منوط به انجام یک اقدام پژوهی واقعی در مدرسه باشد، در طرح شرکت می‌کنم.
۲۲/۷	۳۸/۵	۱۲/۹	۹/۸	۴/۹	۴/۷	۲/۱	درصد	
۹۰	۱۰۸	۱۰۹	۲۰	۸	۱۹	۱۶	فراوانی	۲. اگر بخشنامه‌ها به موقع ابلاغ شود و کلاس‌های توجیهی تشکیل شوند، در طرح شرکت می‌کنم.
۲۳/۳	۲۷/۹	۲۸/۲	۵/۲	۲/۱	۴/۹	۴/۱	درصد	
۱۴۹	۱۳۱	۴۸	۱۰	۱۳	۱۱	۸	فراوانی	۳. اگر نتایج پژوهشم در یک پایگاه اطلاعاتی برای استفاده دیگران گذاشته شود در طرح شرکت می‌کنم.
۳۸/۵	۳۳/۹	۱۲/۴	۲/۶	۳/۴	۲/۸	۲/۱	درصد	
۱۲۳	۱۴۱	۷۲	۱۰	۱۳	۵	۶	فراوانی	۴. در صورتی که تجربه‌های مفید توسط اداره به اشتراک گذاشته شود، در طرح شرکت می‌کنم.
۳۱/۸	۳۶/۴	۱۸/۶	۲/۶	۳/۴	۱/۳	۱/۶	درصد	
۱۴۹	۱۲۰	۵۹	۱۲	۱۳	۱۰	۷	فراوانی	۵. اگر تبلیغات لازم و کافی از سوی اداره آموزش و پرورش برای ترویج فرهنگ پژوهش انجام شود، در طرح شرکت می‌کنم.
۳۸/۵	۳۱/۰	۱۵/۲	۳/۱	۳/۴	۲/۶	۱/۸	درصد	
۱۷۴	۱۳۲	۵۶	۲	۳	۲	۱	فراوانی	۶. اگر به نتایج تحقیقات معلمی از طرف آموزش و پرورش اهمیت کافی داده شود، در طرح شرکت می‌کنم.
۴۵/۰	۳۴/۱	۱۴/۵	۰/۵	۰/۸	۰/۵	۰/۳	درصد	
۱۵۱	۶۱	۹۱	۲۲	۲۷	۱۰	۸	فراوانی	۷. اگر برای معلم پژوهنده پست سازمانی در نظر گرفته شود، رغبت من به انجام اقدام پژوهی بیشتر می‌شود.
۳۹/۰	۱۵/۸	۲۳/۵	۵/۷	۷/۰	۲/۶	۲/۱	درصد	
۱۶۲	۱۲۴	۳۲	۱۹	۱۰	۹	۱۴	فراوانی	۸. اگر مسئولان آموزش و پرورش به جایگاه پژوهش در میان معلمان اهمیت قائل شوند، در طرح شرکت می‌کنم.
۴۱/۹	۳۲/۰	۸/۳	۴/۹	۲/۶	۲/۳	۳/۶	درصد	

جدول ۲ ارزیابی توصیفی گویه‌های مؤلفه میزان موافقت با راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده را نشان می‌دهد. با توجه به مجموع گویه‌های فوق، جدول توزیع پراکندگی متغیر میزان موافقت با راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده به دست آمده است.

جدول ۳. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای در ارتباط با متغیر راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای

شرکت در برنامه معلم پژوهنده

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	Test value	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین
راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده	۷۵	۴۶/۱۳	۵/۰۷	۲۸	۶۸/۷۳	۳۶۹	۰/۰۰۰	۱۸/۱۳

نتایج جدول ۳ حاکی از آن است که میانگین (۴۶/۱۳) و انحراف معیار (۵/۰۷) به دست آمده از میانگین جامعه واقعی (۳۲/۰۰) بزرگ‌تر است و این تفاوت به احتمال ۹۵ درصد معنادار است؛ و همچنین با توجه به این که t به دست آمده (۶۸/۷۳) با درجه آزادی ۳۶۹ در سطح ۹۵ درصد از t بحرانی جدول (۱/۹۶) بزرگ‌تر است، لذا به لحاظ آماری تفاوت مشاهده شده معنادار است و می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده بالاتر از سطح متوسط و در سطح بالایی است.

۲-۱ راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

یافته‌های جدول ۴، بیانگر توزیع فراوانی متغیر میزان موافقت با راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده است.

جدول ۴. توزیع فراوانی متغیر راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم

پژوهنده

کاملاً موافق	موافق	تا حدی موافق	بی‌طرف	تا حدی مخالف	مخالف	کاملاً مخالف	فراوانی	راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۱۶۱	۹۳	۸۷	۶	۱۰	۸	۵	فراوانی	۱. برنامه‌های آموزشی بلندمدت برای اقدام پژوهی تدوین شود.
۴۱/۶	۲۴/۰	۲۲/۵	۱/۶	۲/۶	۲/۱	۱/۳	درصد	
۱۱۹	۱۳۴	۵۸	۲۱	۱۹	۱۵	۴	فراوانی	۲. کارگاه‌های آموزشی توسط افراد خیره انجام گیرد که کار اقدام پژوهی انجام داده‌اند.
۳۰/۷	۳۴/۶	۱۵/۰	۵/۴	۴/۹	۳/۹	۱/۰	درصد	
۱۱۵	۱۳۳	۵۷	۳۲	۱۳	۱۵	۵	فراوانی	۳. آموزش‌های موردنیاز در حین انجام کار اقدام پژوهی اجرا شود.
۲۹/۷	۳۴/۴	۱۴/۷	۸/۳	۳/۴	۳/۹	۱/۳	درصد	
۱۲۱	۱۱۹	۷۸	۲۲	۹	۱۴	۷	فراوانی	۴- آموزش‌های لازم برای اقدام پژوهی در طول سال تکرار شود.
۳۱/۳	۳۰/۷	۲۰/۲	۵/۷	۲/۳	۳/۶	۱/۸	درصد	
۱۳۱	۱۳۰	۵۳	۱۸	۲۰	۱۵	۳	فراوانی	۵- در طول سال کارگاه‌های ترمیمی اجرا شود.
۳۳/۹	۳۳/۶	۱۳/۷	۴/۷	۵/۲	۳/۹	۰/۸	درصد	
۱۱۷	۱۲۲	۵۲	۳۵	۱۱	۱۷	۹	فراوانی	۶- برای راهنمایی و رفع اشکال در حین پژوهش، استاد یا معلم راهنما در نظر گرفته شود.
۳۰/۲	۳۱/۵	۱۳/۴	۹/۰	۲/۸	۴/۴	۲/۳	درصد	
۸۲	۱۱۵	۹۲	۳۴	۲۹	۲۱	۶	فراوانی	۷- یک اتاق فکر برای تبادل نظر و تجربه و تعامل افکار بین همکاران در نظر گرفته شود.
۲۱/۲	۲۹/۷	۲۳/۸	۸/۸	۵/۲	۵/۴	۱/۶	درصد	
۹۵	۱۱۶	۹۳	۳۲	۱۶	۹	۹	فراوانی	۸- کلاس‌های آموزش و رفع اشکال مجازی از طریق شبکه‌های مجازی ایجاد شود.
۲۴/۵	۳۰/۰	۲۴/۰	۸/۳	۴/۱	۲/۳	۲/۳	درصد	
۱۲۰	۱۱۲	۹۶	۱۴	۸	۱۵	۵	فراوانی	۹- هنگام انجام اقدام پژوهی، در مورد اشتباهاتم فوراً به من بازخورد داده شود.
۳۱/۰	۲۸/۹	۲۴/۸	۳/۶	۲/۱	۳/۹	۱/۳	درصد	

جدول ۴ ارزیابی توصیفی گویه‌های متغیر میزان موافقت با راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده نشان می‌دهد. با توجه به مجموع گویه‌های فوق،

جدول توزیع پراکندگی متغیر راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده به دست آمده است.

جدول ۵. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای در ارتباط با متغیر راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای

شرکت در برنامه معلم پژوهنده

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	Test value	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین
راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده	۳۷۰	۵۰/۹۱	۹/۷۷	۳۱/۵۰	۳۸/۱۸	۳۶۹	۰/۰۰۰	۱۹/۴۱

نتایج جدول ۵ حاکی از آن است که میانگین (۵۰/۹۱) و انحراف معیار (۹/۷۷) به دست آمده از میانگین جامعه واقعی (۳۶/۰۰) بزرگ‌تر است و این تفاوت به احتمال ۹۵ درصد معنادار است؛ و همچنین با توجه به این که t به دست آمده (۳۸/۱۸) با درجه آزادی ۳۶۹ در سطح ۹۵ درصد از t بحرانی جدول (۱/۹۶) بزرگ‌تر است، لذا به لحاظ آماری تفاوت مشاهده شده معنادار است و می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده بالاتر از سطح متوسط و در سطح بالایی است. ۳-۱ راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

یافته‌های جدول ۶، بیانگر توزیع فراوانی متغیر میزان موافقت با راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده است.

جدول ۶. توزیع فراوانی متغیر راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای

شرکت در برنامه معلم پژوهنده

کاملاً موافق	موافق	تا حدی موافق	فقطی ندارم	تا حدی مخالف	مخالف	کاملاً مخالف	توزیع فراوانی	راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۹۵	۱۱۶	۸۳	۲۴	۱۳	۱۷	۲۲	فراوانی	۱. چنانچه اعضای اداری مدرسه در هر مرحله از اجرای اقدام پژوهی من را پشتیبانی کنند، در طرح شرکت می‌کنم.
۲۴/۵	۳۰/۰	۲۱/۴	۶/۲	۳/۴	۴/۴	۵/۷	درصد	
۱۵۵	۶۲	۹۰	۲۰	۱۶	۱۶	۱۱	فراوانی	

کاملاً موافق	مؤقتاً موافق	نمی دانم	کاملاً مخالف	مخالف	کاملاً موافق	مخالف	توزیع فراوانی	راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۴۰/۱	۱۶/۰	۲۳/۳	۵/۲	۴/۱	۴/۱	۲/۸	درصد	۲. اگر مدرسه منابع کافی و در دسترس برای مطالعه در مورد اقدام پژوهی در اختیارم بگذارد، در طرح شرکت می کنم.
۱۲۱	۹۷	۸۸	۱۵	۱۸	۲۲	۹	فراوانی	۳. در صورتی که اعضای اداری مدرسه بر فرایند اقدام پژوهشی من نظارت کافی داشته باشند، در طرح شرکت می کنم.
۳۱/۳	۲۵/۱	۲۲/۷	۳/۹	۴/۷	۵/۷	۲/۳	درصد	۴. اگر یک روز از برنامه کلاسی برای فعالیت های پژوهشی معلمان در نظر گرفته شود، در طرح شرکت می کنم.
۸۸	۸۱	۱۲۹	۲۲	۲۱	۱۶	۱۳	فراوانی	۵. اگر وقت کافی برای پژوهش داشته باشم، در طرح شرکت می کنم.
۲۲/۷	۲۰/۹	۳۳/۳	۵/۷	۵/۴	۴/۱	۳/۴	درصد	
۱۴۳	۷۷	۸۴	۲۳	۱۳	۱۶	۱۴	فراوانی	
۳۷/۰	۱۹/۹	۲۱/۷	۵/۹	۳/۴	۴/۱	۳/۶	درصد	

جدول ۶ ارزیابی توصیفی گویه های متغیر میزان موافقت با راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده نشان می دهد با توجه به مجموع گویه های فوق، جدول توزیع پراکندگی متغیر میزان موافقت با راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده به دست آمده است.

جدول ۷. نتایج آزمون t تک نمونه ای در ارتباط با متغیر راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	Test value	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین
راهکارهای مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده	۳۷۰	۲۷/۲۵	۶/۹۶	۱۷/۵۰	۲۶/۹۲	۳۶۹	۰/۰۰۰	۹/۷۵

نتایج جدول ۷ حاکی از آن است که میانگین (۲۷/۲۵) و انحراف معیار (۶/۹۶) به دست آمده از میانگین جامعه واقعی (۲۰/۰۰) بزرگ تر است و این تفاوت به احتمال ۹۵ درصد معنادار است. همچنین با توجه به این که t به دست آمده (۲۶/۹۲) با درجه آزادی ۳۶۹ در سطح ۹۵ درصد از t بحرانی جدول (۱/۹۶) بزرگ تر است، لذا به لحاظ آماری تفاوت

مشاهده شده معنادار است و می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده بالاتر از سطح متوسط است.

راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده یافته‌های جدول ۸، بیانگر توزیع فراوانی متغیر میزان موافقت با راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده است.

جدول ۸. توزیع فراوانی متغیر راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم

پژوهنده

کاملاً موافق	موافق	نا ارضای موافق	نظری ندارم	نا ارضای مخالف	مخالف	کاملاً مخالف	بیزینس فراوانی	راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۱۳۹	۱۲۰	۷۷	۱۰	۱۰	۸	۶	فراوانی	۱. تمامی الزامات مالی موردنیاز برای انجام اقدام پژوهی از سوی آموزش و پرورش تأمین گردد.
۳۵/۹	۳۱/۰	۱۹/۹	۲/۶	۲/۶	۲/۱	۱/۶	درصد	
۱۴۴	۸۹	۹۷	۱۵	۶	۱۲	۷	فراوانی	۲. بودجه اقدام پژوهی در ابتدای سال تحصیلی پرداخت گردد و به دست معلمان برسد.
۳۷/۲	۲۳/۰	۲۵/۱	۳/۹	۱/۶	۳/۱	۱/۸	درصد	
۱۵۳	۹۱	۸۸	۱۸	۱۰	۶	۴	فراوانی	۳. به معلمان بابت انجام اقدام پژوهی همانند طرح‌های پژوهشی هزینه پرداخت شود.
۳۹/۵	۲۳/۵	۲۲/۷	۴/۷	۲/۶	۱/۶	۱/۰	درصد	
۱۵۰	۱۴۲	۳۱	۲۳	۱۲	۶	۶	فراوانی	۴. مشوق‌های مالی متناسب و ارزشمند برای طرح‌های برتر در نظر گرفته شود.
۳۸/۸	۳۶/۷	۸/۰	۵/۹	۳/۱	۱/۶	۱/۶	درصد	
۱۵۶	۱۱۳	۳۲	۳۸	۱۴	۸	۹	فراوانی	۵. مشوق‌های پژوهش‌های برتر به موقع و بلادرنگ پرداخت گردد.
۴۰/۳	۲۹/۲	۸/۳	۹/۸	۳/۶	۲/۱	۲/۳	درصد	
۱۳۵	۱۰۳	۷۲	۲۶	۱۵	۱۳	۶	فراوانی	۶. تمامی کارهای اقدام پژوهی انجام شده‌ی معتبر تشویق شوند.
۳۴/۹	۲۶/۶	۱۸/۶	۶/۷	۳/۹	۳/۴	۱/۶	درصد	
۱۵۳	۱۲۶	۵۷	۱۴	۷	۷	۶	فراوانی	۷. گواهینامه ضمن خدمت برای آموزش‌ها در نظر گرفته شود.
۳۹/۵	۳۲/۶	۱۴/۷	۳/۶	۱/۸	۱/۸	۱/۶	درصد	

جدول ۸ ارزیابی توصیفی گویه‌های متغیر میزان موافقت با راهکارهای مالی - انگیزشی جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده نشان می‌دهد. با توجه به مجموع گویه‌های فوق، جدول توزیع پراکنده‌ی متغیر میزان موافقت با راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده به دست آمده است.

جدول ۹. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای در ارتباط با متغیر راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	Test value	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین
راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده	۳۷۰	۴۰/۹۳	۴/۹۰	۲۴/۵۰	۶۴/۴۴	۳۶۹	۰/۰۰۰	۱۶/۴۳

نتایج جدول ۹ حاکی از آن است که میانگین (۴۰/۹۳) و انحراف معیار (۴/۹۰) به دست آمده از میانگین جامعه واقعی (۲۸/۰۰) بزرگ‌تر است و این تفاوت به احتمال ۹۵ درصد معنادار است؛ و همچنین با توجه به این که t به دست آمده (۶۴/۴۴) با درجه آزادی ۳۶۹ در سطح ۹۵ درصد از t بحرانی جدول (۱/۹۶) بزرگ‌تر است، لذا به لحاظ آماری تفاوت مشاهده شده معنادار است و می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که راهکارهای مالی - انگیزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده بالاتر از سطح متوسط و در حد بالایی است.

۲. اولویت‌بندی راهکارهای ایجاد انگیزه و رغبت به شرکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده چگونه است؟

به منظور ارزیابی و اولویت‌بندی مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده، از آزمون فریدمن بهره گرفته شده است. آزمون فریدمن از جمله آزمون‌های ناپارامتریک بوده که برای رتبه‌بندی و اولویت‌دهی متغیرهای چندسطحی و یا چند مقوله‌ای با مقیاس رتبه‌ای استفاده می‌شود. نتایج اجرای این آزمون در جداول ذیل بیان گردیده است.

جدول ۱۰. رتبه میانگین مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم

پژوهنده

اولویت	رتبه میانگین	راهکارهای ترغیب معلمان جهت شرکت در برنامه معلم پژوهنده
۱	۴/۵۳	راهکارهای آموزشی
۲	۳/۸۸	راهکارهای سازمانی
۳	۳/۰۶	راهکارهای مالی - انگیزشی
۴	۱/۴۶	راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه

جدول ۱۱. آماره‌های آزمون فریدمن

شاخص	آمار
فراوانی	۳۷۰
خی دو	۹۵۲/۷۴۸
درجه آزادی	۴
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰

نتایج حاصل از آزمون فریدمن پیرامون اولویت‌بندی مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده نشان می‌دهد که در وهله نخست، راهکارهای آموزشی و سپس راهکارهای سازمانی، مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده است. راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه نیز کمترین اولویت را نزد معلمان در این زمینه دارد ($\text{Chi-Square}=952/748$, $\text{Sig}=0/000$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ضرورت مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده در قالب بررسی راهکارهای ترغیب و ایجاد انگیزه جهت مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده اجرا گردید. نتایج کلی پژوهش نشان داد در اولویت‌بندی راهکارهای ترغیب معلمان به برنامه معلم پژوهنده در وهله نخست، راهکارهای آموزشی و سپس راهکارهای سازمانی، مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده هستند. راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه نیز کمترین اولویت را نزد معلمان در این زمینه دارد. در ادامه هر مورد از یافته‌ها به صورت تفصیلی مورد بحث قرار می‌گیرند:

جهت پاسخگویی به سؤال اول پژوهش، ۴ عامل (راهکارهای سازمانی، راهکارهای آموزشی، راهکارهای مالی-انگیزشی و راهکارهای پشتیبانی مدرسه) به دست آمدند. نتایج تحلیل داده‌های حاصل از میزان توافق معلمان با عوامل مذکور نشان داد که متغیر میزان موافقت با راهکارهای سازمانی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده (با میانگین ۴۶/۱۳ و انحراف معیار ۵/۰۷)، متغیر میزان موافقت با راهکارهای آموزشی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده (با میانگین ۵۰/۹۱ و انحراف معیار ۹/۷۷)، متغیر میزان موافقت با راهکارهای پشتیبانی مدرسه جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده (با میانگین ۲۷/۲۵ و انحراف معیار ۶/۹۶) و متغیر میزان موافقت با راهکارهای

مربوط به مالی-انگیزشی جهت ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده (با میانگین ۴۰/۹۳ و انحراف معیار ۴/۹۰) به احتمال ۹۵ درصد معنی‌دار است. این یافته‌ها بیانگر آن است که اگر عوامل سازمانی، آموزشی و مالی-انگیزشی برنامه معلم پژوهنده بازنگری شود و آموزش‌های مناسب و به‌موقع برای معلمان در نظر گرفته شود معلمان حاضرند با رغبت بیشتری در برنامه معلم پژوهنده شرکت کنند. این نتایج همچنین بدین معناست که عوامل پشتیبانی مدرسه نقش کمتری در برانگیختن رغبت معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده داشته‌اند. نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش Scidvoon (2012)، رضایی (۱۳۹۵)، فراشی (۱۳۹۶) و فیاض و همکاران (۱۳۹۸)، به‌طور غیرمستقیم همخوانی دارند. به نظر، یکی از نظریه‌هایی که به تبیین این یافته پژوهشی می‌تواند کمک کند نظریه انگیزشی است. انگیزش را می‌توان شکلی از شناخت و برانگیختن احساسی در نظر گرفت که باعث می‌شود ما گرایش به انجام بعضی از کارها پیدا کنیم، یا یک نتیجه‌ای را به دست بیاوریم (Erten, 2014). برعکس کمبود این عوامل انگیزشی باعث عدم گرایش به انجام کارها می‌شود. همچنین نمی‌توان نقش انگیزه‌های بیرونی مثل مالی، ضرورت انجام یک کار، به دست آوردن فواید شخصی (Erten, 2014) را نادیده گرفت.

در پاسخ به سؤال دوم پژوهش، نتایج حاصل از آزمون فریدمن پیرامون اولویت‌بندی مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده نشان داد که نخست راهکارهای آموزشی و سپس راهکارهای سازمانی، مهم‌ترین راهکارهای عملی ترغیب معلمان برای شرکت در برنامه معلم پژوهنده هستند. راهکارهای مربوط به پشتیبانی مدرسه نیز کمترین اولویت را نزد معلمان در این زمینه دارد ($\text{Chi} = 33/244$, $\text{Sig} = 0/000$, Square). در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان داشت که نتایج این پژوهش نشان داد عوامل سازمانی و عوامل آموزشی می‌توانند انگیزاننده‌های بالاتری نسبت به عوامل انگیزشی-مالی و پشتیبانی مدرسه جهت شرکت در برنامه معلم پژوهنده برای معلمان باشند.

این پژوهش نیز همانند سایر پژوهش‌ها دارای محدودیت‌هایی بودند که تعدادی از آن‌ها شامل پراکندگی نمونه‌های پژوهش در مناطق مختلف استان سیستان و بلوچستان و محدودیت‌های مربوط به انتشار و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و رغبت پایین معلمان به پاسخگویی به پرسشنامه‌ها بودند. پیشنهاد می‌شود با توجه به نتایج حاصل از پژوهش حاضر پیشنهادهای کاربردی زیر می‌توانند در برنامه‌ریزی‌های آینده برای اجرای این برنامه مهم و

ارزشمند کمک‌کننده باشند. ۱) با توجه به اهمیت مشارکت معلمان نسبت به فرایند اجرایی اقدام پژوهی و همچنین معناداری عامل آموزشی، کارگاه‌های آموزشی مناسب توسط افراد خبره اجرا شود. بهتر است این کارگاه‌های آموزشی مرحله به مرحله به صورت عملیاتی اجرا شوند؛ ۲) با توجه به معناداری عامل انگیزشی-مالی پیشنهاد می‌شود عوامل انگیزشی و مالی مناسب شناسایی و در برنامه معلم پژوهنده گنجانده شود و ۳) آموزش‌های اجرای اقدام پژوهی برای اعضای مدیریتی مدرسه نیز اجباری گردد.

سپاسگزاری

از همه عزیزان و معلمانی که در این پژوهش یاریگر ما بودند و از کمک‌های فکری و معنوی شان دریغ نداشتند سپاسگزاریم.

منابع

- بابایی، مظهر، یزدان پناه، شیما و ازغ، هدیه. (۱۴۰۰). تحلیل محتوای نقادانه «اقدام پژوهی‌های کشوری» در حوزه‌های درسی و رفتاری دانش‌آموزان به‌مثابه یک روش آموزش (از چهار ساحت: ساختاری، نگارشی، روش‌شناسی و محتوایی). تدریس پژوهی، ۹(۲)، ۱-۲۸.
- پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش. (۱۳۹۸). *شیوه‌نامه بیست و سومین برنامه معلم پژوهنده*، دبیرخانه معلم پژوهنده، گروه تحقیق و پژوهش، وزارت آموزش و پرورش.
- حیدری، الهام، کشاورزی، فهیمه و مرزوقی، رحمت اله. (۱۳۹۸). بررسی روابط بین فرهنگ تحقیقاتی دانشگاه و خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی نقش واسطه‌گری توانمندی نگارش علمی. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۳(۴۷)، ۷-۲۱. doi: 10.22034/jiera.2020.171291.1801
- حسینیان، بنت‌الهدی نیلی، محمدرضا و شریفیان، فریدون. (۱۳۹۹). بررسی تطبیقی ابعاد برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان ابتدایی در ایران و کشورهای منتخب. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، ۱۴(۴۹)، ۷۳-۹۰.
- رضایی، منیره. (۱۳۹۵). بررسی موانع مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده (نمونه موردی: معلمان ابتدایی منطقه یک آموزش و پرورش شهر تهران). *فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی*، (۱)، ۲۹-۴۶.
- شریفیان، احمد. (۱۳۹۷). اقدام پژوهی در کلاس درس، نمایشی از قدرت کاربرد نظریه در عمل آموزشی. *رشد تکنولوژی آموزشی*، ۳۳(۸)، ۳۲-۳۵.

فراشی، لیلا. (۱۳۹۶). شناسایی و بررسی عوامل مؤثر در افزایش توانایی اقدام پژوهی معلمان در طرح معلم پژوهنده (مطالعه موردی: شهرستان نهاوند)، کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، دانشگاه آزاد واحد زرقان.

فیاض، ایراندخت همایونفرد، آیتنا سجادی، سید مهدی و ساکی، رضا. (۱۳۹۸). نمودشناسی تفسیری افق‌ها، تنگناها و راهکارهای برنامه معلم پژوهنده به‌منابه اقدام پژوهی بر پژوهشگری معلمان. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۱۵(۵۴)، ۹۱-۱۱۷.

کشت و رز کندازی، احسان شکوهی، محمدجعفر و فکری، کاترین. (۱۳۹۶). بررسی موانع اقدام پژوهی از دیدگاه معلمان پژوهنده دوره ابتدایی شهرستان مرودشت. فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم، ۲(۲)، ۴۹-۶۱.

نامداری پژمان، مهدی قنبری، سیروس و محمودی، حشمت‌الله. (۱۳۹۲). شناسایی موانع اجرای برنامه معلم پژوهنده از دید معلمان پژوهنده و کارشناسان مورد مطالعه استان همدان. پژوهش‌های آموزش و یادگیری، ۱(۳)، ۱۹۵-۲۱۶.

References

- Chou, C. H. (2010). Investigating the effects of incorporating collaborative action research into an in-service teacher training program. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2728-2734.
- Craig, B. (2009). *Action Research Essentials*. Jossey Bass
- Croix, M. J. S. (2020). *Investigation of Action Research within a Professional Learning and Development Model*. University of Portland.
- Elliot, C. (2007). Action research: Authentic learning transforms student and teacher success. *Journal of Authentic Learning*, 4(1), 34-42.
- Erten, I. (2014). Interaction between Academic Motivation and Student Teachers' Academic Achievement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, V 152, 173-178.
- Husen, T. (1994). *Research Paradigms in Education*, The International Encyclopedia of Education, second edition. Axford: pergamon.
- James, F., & Augustin, D. S. (2018). Improving teachers' pedagogical and instructional practice through action research: Potential and problems. *Educational Action Research*, 26(2), 333-348.
- Koutselini, M. (2008). Participatory teacher development at schools: Processes and issues. *Journal of Action Research*, 6(1), 29-48.
- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of social issues*, 2(4), 34-46.
- Mertler, Craig A. (2012). *Action Research: Improving Schools and EmpowerSchools*, SAGE.
- Sagor, R. (2000). *Guiding School Improvement with Action Research*: ASCD. Ascd.
- Scidvoon, G. (2012). Chalengies of Action Research in HighEducation systems in England, *World of Qaulity Research*, 5(14), 219-224.
- Scott, D., & Morrison, M. (2006). *Key Ideas in Educational Research*. New York, Continuum books.

- Skinner, H. (2017). *Action research. In Formative Research in Social Marketing* (pp. 11-31). Springer, Singapore.
- Tuncel, Z. A., & Çobanoğlu, F. (2018). In-service Teacher Training: Problems of the Teachers as Learners. *International Journal of Instruction*, 11(4), 159-174.
- Weiler, J. (2007). Engaging in action research in Zimbabwe, *Journal of Action Research*, 5(2), 139-159.

استناد به این مقاله: الهی، ذبیح اله و کهرزهی، مجید. (۱۴۰۱). واکاوی و اولویت‌بندی راهکارهای انگیزه‌بخشی به مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده: یک مطالعه کیفی. *فناوری‌های آموزشی در یادگیری*، ۵(۱۶)، ۱۵۱-۱۷۰. doi: 10.22054/jti.2023.70892.1355

Educational Technologies in Learning is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.